

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ansiotulovähennyksen poiston tavoitteena on kokoaikatyön vastaanottamisen kannusteiden parantaminen. Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta tehdä kokoaikaista työtä, suojaosa nimenomaisesti edesauttaa erityisesti osatyökykyisten työllistymistä, kuntoutumista ja osallisuutta. Myös osa-aikatyötulojen ennustaminen etukäteen on vaikeaa, joka nykyisellä suunnitelmalla lisää entisestään hakemus määriä.

Asumistuen heikennykset siirtävät väistämättä kuluja perustoimeentulotuelle ja siitä edelleen täydentävälle tai ehkäisevälle toimeentulotuelle. Tämä on vastaan toimeentulotuen luonnetta tilapäisenä etuutena, jonka saajamäärä tulee asumistuen heikennysten jälkeen väistämättä kasvamaan. Toimeentulotuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen tarkoitus on auttaa tilapäisten vaikeuksien yli, ehkäistä sellaisten syntymistä ja edistää itsenäistä selviytymistä. Asumistuen heikennykset yhdessä kaavaillun toimeentulotukilain 7 a§:n heikennysten kanssa laittaa heikoimmassa taloudellisessa tilanteessa olevat henkilöt ja perheet entistä ahtaammalle ja tuen tarpeen pitkittyvät.

Myös omistusasioissa asuu pienituloisia henkilöitä ja perheitä, joille ei asumistuen lakkaamisen myötä jää välttämättä muuta vaihtoehtoa kuin realisoida asuntonsa. Asumistuen turvin nämä henkilöt ja perheet ovat voineet välttyä perustoimeentulotuen hakemiselta. Vuokratulot voivat näissä tapauksissa muodostua omistusasunnon kuluja korkeammaksi, mutta asumistuen menettämisen vuoksi asuminen omistusasunnossa on taloudellisesti mahdotonta. Nykyisessä asuntomarkkinatilanteessa asunnon realisointi on jo paikoin erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta. Asumistuen lakkauttaminen ja sitä kautta vuokra-asuntoihin hakeutuminen lisäävät varmasti henkilöiden ja perheiden velkaantumista ja maksuvaikeuksia ja sitä kautta kurjistavat henkilöiden ja perheiden tilanteita entisestään.

Asumistuen heikennys heikentää siis velallisten henkilöiden tilannetta entisestään. Nykyäänkin asumistukea laskettaessa tulotilanne katsotaan ennen ulosottoa olevien tulojen mukaan. Jo tällä on ollut työn tekemisen kannustavuutta heikentävä vaikutus. Mikäli ansiotulovähennys poistuu, on yhtälö työn vastaanottamisen kannattavuuden osalta erityisesti matalapalkka-aloilla ja osa-aikatyön näkökulmasta kohtuuton.

Huomioiden sekä asumistukeen että toimeentulotuen asumismenojen huomioimiseen suunnittelut heikennykset, muiden sosiaaliturvan heikennysten ohella, herää suuri huoli vähävaraisten ja pienituloisten, kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden ja perheiden toimeentulotuesta ja leikkausten vaikutuksista heidän pärjäämiseensä. Myös suunniteltujen leikkausten yhteisvaikutusten arviointi on puutteellista.

Pärnänen Heli
Pohjois-Savon hyvinvointialue